

BUDİZM

Derleyen: Metin Bobarođlu

Kurucusu M.Ö. 600'de yaşamış Siddharta Gautama ya da "Tarihsel Buda"dır. Hinduizmin temelini mitolojik ve ritüel yapıya karşın Budizm tamamen psikolojiktir. Tanrı ya da doğanın oluşumu yerine insanların acıları, hastalıkları, üzüntüleri ele alınmış ve öğreti metafizik değil psikoterapik temele dayanmıştır.

Budizm "bütünsel ve yüce uyanış"ı amaçlar. Bu deneyimin özü, düşünsel farklılıkların ve karşıtların arkasındaki "bölünmemiş bütünlük" biçimindeki gerçekliğe ulaşmaktır. Bu deneyim sonrasında asıl gerçeğe ulaşan kişi "Buda" bir başka deyişle, "uyanmış olan" unvanını alır. Buddhist'ler, Buddha'ya Tathagata ya da "gelen ve öylece giden" derler.

Buddha dört yüce gerçek açıklamıştır:

· İnsanlar genel olarak "duhkha" acı, hastalık ve üzüntü içindedirler. Bunun nedeni akış ve değişimi bilmiyor olmaları ve tümü Maya (hayal) olan değişmez biçimlere bağlanma istekleridir. Söz konusu Mayalar, nesne, olgu, olay ve fikirler olarak karşımıza çıkarlar. Özgün ve bağımsız bir benlik düşüncesi de Maya'dır (hayal) ve bu sanı kişiyi acılara sürükler.

· Acı ve üzüntülerin nedeni "trişna" tutmak, bırakmamak, yapışmak vazgeçmemektir. İnsanlar bilgisizlikten gerçekliğin acı ve hep değişmekte olan biçimlerine bağlandıkça neden-sonuç kısır döngüsünden kurtulamaz, acı duyarlar. Bu duruma "samsara" yani "yaşamın ve ölümün tekerleği" denir. Bu tekerleği harekette tutan kuvvet ise "karma" yani "nedensellik zinciri"dir.

· Acı ve üzüntülerden kurtulmak insanlar için olanaklıdır. Samsara'nın sonsuz dairesi kırılır, karmanın tutsaklığından kurtulunursa "Nirvana" denilen "mutlak özgürlüğe" ulaşılır.

Bu özgürlük durumunda, öz benlik kavramının yanılmasıyla kurtulup, tüm yaşamın bir ve bütün olduğu anlaşılır ve sürekli algılanır. Nirvana, Hinduların "mokşa" kavramı ile özdeştir. Tüm düşünsel kavramların ötesinde olan bir bilinçlilik durumunu yansıttığı için söze gelmez, anlatılamaz, açıklanamaz.

· Budalığa "sekiz basamaklı yol" ile ulaşılır. İlk iki basamağı doğru görmek ve doğru bilmek ile ilgilidir. Sonraki dört basamak doğru davranmaya yöneliktir. Son iki basamak ise doğru bilinçlilik ve doğru meditasyonu ele alır ve son amaç olan gerçekliğin mistik biçimde doğrudan deneyimini ortaya koyar.

Buda, her şeyin geçici olduğunu, doğada "süreksizliğin" esas olduğunu vurgulamış, her türlü dini otoriteye karşı çıkmıştır.

Kendi otoritesini bile eleştiren Buda, yüce uyanışa ve yüce gerçeğe ulaşmak için herkesin kendince Budalığa erişme gereğini öğretmiştir.

